

Nr 246.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.; given Stockholms slott den 17 maj 1935.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

GUSTAF.

Fritjof Ekman.

Förslag

till

Lag

om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., vilken lag gäller tills vidare till och med den 30 juni 1935, skall äga fortsatt giltighet efter sistnämnda dag till och med den 30 juni 1936, dock att från och med den 1 juli 1935 1 och 3 §§ i lagen skola hava ändrad lydelse på sätt nedan angives:

1 §.

Har i — — — Konungen bestämmer.

I förordnande, som nu sagts, äge Konungen föreskriva, i vilket myntslag betalningen skall fullgöras.

3 §.

Konungen äge meddela erforderliga föreskrifter för verkställande av förordnande, varom ovan sagts, så ock till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med sådant förordnande avsett ändamål.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 maj 1935.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, anför efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för justitie- och finansdepartementen:

Sedan Kungl. Maj:t i proposition den 12 januari 1934 (nr 56) förelagt riksdagen förslag till lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., tillkännagav riksdagen i skrivelse den 7 februari 1934 (nr 15), att riksdagen bifallit propositionen.

I överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 16 februari 1934 lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m. (Svensk författningssamling nr 19). Lagen är av följande lydelse:

»1 §.

Har i främmande stat rätten att förfoga över betalningsmedel inskränkts, äge Konungen, i den mån så prövas nödigt för vinnande av betalningsutjämnning (clearing), efter hörande av fullmäktige i riksbanken förordna, att den, som är betalningsskyldig för vara, härrörande från den främmande staten, eller eljest är pliktig att utgiva betalning för fordran, som tillkommer någon i den staten eller som från sådan fordringsägare övergått å annan, skall fullgöra betalningsskyldigheten

a) om clearingavtal slutits med den främmande staten, genom att på villkor, som stadgas i avtalet, inbetala beloppet i riksbanken eller i annan av Konungen angiven bank eller ock i särskild för ändamålet inrättad kassa; samt

b) i annat fall genom beloppets insättande i bank eller kassa, varom under a) förmåles, å räkning, varöver förfogande icke må ske i vidare mån än Konungen bestämmer.

I förordnande, som nu sagts, äge Konungen föreskriva, att betalningen skall fullgöras i svenskt mynt.

2 §.

I fall då förordnande meddelas om insättning av medel å räkning, som i 1 § under b) avses, äge Konungen, där omständigheterna därtill föranleda, tillika förordna, att den, som har fordran hos någon i den främmande staten men på grund av där vidtagna inskränkningar i rätten att för-

foga över betalningsmedel ej kan erhålla betalning, skall äga utbekomma betalning av insatta medel mot det att han för clearing av fordringar, för vilkas gäldande insättningar skett, avstår så mycket av sin egen fordran, som svarar mot uppburet belopp.

3 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för verkställande av förordnande, varom ovan sägs, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet och gäller tills vidare till och med den 30 juni 1935.

Genom denna lag upphäves lagen den 10 mars 1933 (nr 73) angående fortsatt giltighet av lagen den 17 juni 1932 (nr 244) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet.»

Förordnanden jämlikt ifrågavarande lag hava av Kungl. Maj:t hittills meddelats *dels* i förhållande till Turkiet (kungörelsen den 22 juni 1934 (nr 348) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Turkiet), *dels* gentemot Tyska riket (kungörelsen den 28 augusti 1934 (nr 464) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Tyska riket), *dels* i förhållande till Estland (kungörelsen den 27 mars 1935 (nr 72) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Estland m. m.), *dels ock* i förhållande till Lettland (kungörelsen den 27 mars 1935 (nr 71) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Lettland m. m.). Samtliga förordnanden äro grundade på särskilda med respektive länder avslutade betalningsöverenskommelser. Den med Turkiet slutna överenskommelsen gäller tills vidare till och med nästkommande juni månads utgång. Gällande överenskommelse med Tyska riket av den 22 december 1934, vilken efterträtt en tidigare överenskommelse den 28 augusti 1934, är sluten tills vidare med rätt för vardera parten att, därest vissa i överenskommelsen närmare angivna förhållanden skulle inträffa, med en frist av 14 dagar uppsäga överenskommelsen att upphöra att gälla vid slutet av en kalendermånad. De med Estland och Lettland träffade överenskommelserna gälla tills vidare med en månads uppsägningsfrist.

Då lagbestämmelserna upphöra att gälla med utgången av juni 1935, har inom handelsdepartementet till övervägande upptagits frågan om utsträckande av lagens giltighetstid. I anledning härav har inom departementet upprättats ett utkast till lag om fortsatt giltighet av nyssnämnda lag, vari föreslagits en giltighetstid av ytterligare ett år.

Över berörda utkast hava kommerskollegium, clearingnämnden och fullmäktige i riksbanken avgivit yttranden.

Kommerskollegium tillstyrker, att lagens giltighet förlänges i enlighet med vad i utkastet föreslagits.

Clearingnämnden, som ävenledes tillstyrker fortsatt giltighet av lagen, förordar tillika, att den Kungl. Maj:t i 3 § i lagen inrymda rätten att meddela de närmare föreskrifter, som erfordras för verkställande av förordnande jämlikt lagen, utvidgas att omfatta rätt för Kungl. Maj:t att meddela jämväl sådana föreskrifter, som finnas behövlige för hindrande av åtgärder, vilka äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med sådant förordnande avsett ändamål.

Till stöd härför anför *clearingnämnden*, bland annat, följande:

Ett jämlikt lagen meddelat förordnande innebure, särskilt då förordnandet avsåge ett land, med vilket ett mera omfattande betalningsutbyte ägde rum, ett betydande ingrepp i den enskildes handlingsfrihet. Man syntes därför hava att räkna med att åtgärder vidtoges av de av förordnandet berörda, vilka åsyftade att mer eller mindre illojalt utnyttja eller kringgå förordnandet till förfång för de allmänna intressen, som förordnandet avsåge att tillgodose. Risker för dylika åtgärder ökades ju längre förordnandet bestode. Understundom innebure sådana åtgärder ett direkt brytande av meddelade föreskrifter och kunde då motverkas medelst beivrande av åtgärderna ifråga. Fall kunde emellertid även förekomma, då åtgärderna vore i och för sig lagliga men på grund av sina verkningar vore ägnade att motverka vinnandet av det med förordnandet avsedda ändamålet och till följd därav borde förhindras.

Sedan *clearingnämnden* därefter framhållit, att nämnden i sin dittillsvarande verksamhet kunnat konstatera en tilltagande benägenhet att på dylikt sätt kringgå förordnande enligt lagen, anför nämnden vidare:

I sådana fall syntes önskvärt att åtgärder av Kungl. Maj:t kunde i tid vidtagas för förhindrande av förordnandets syfte motverkande handlingar. Dylik befogenhet för Kungl. Maj:t vore icke inrymd i den nuvarande lydelsen av ifrågavarande lag. Ändring av lagen i berörda hänseende syntes därför nu böra vidtagas. Då behov av nämnda bemyndigande när som helst kunde visa sig erforderligt, vore önskvärt att ifrågavarande ändring av lagen vidtoges så snart omständigheterna tilläte.

Under åberopande av vad nämnden sålunda anfört hemställer nämnden, att åtgärder måtte vidtagas för åstadkommande av ändring av lagen i enlighet med vad nämnden angivit samt för förlänande av fortsatt giltighet av lagen med däri sålunda föreslagen ändring.

Fullmäktige i riksbanken tillstyrka förlängd giltighet av lagen samt förklara sig intet hava att erinra mot den av *clearingnämnden* förordade utvidgningen av den Kungl. Maj:t i lagen tillerkända fullmakten.

Då behov av sådant bemyndigande, varom i lagen stadgas, uppenbarligen alltjämt gör sig gällande, tillstyrker jag, att åt ifrågavarande bemyndigande förlänas förlängd giltighet under ytterligare ett år.

Vidkommande härefter den av *clearingnämnden* väckta frågan om ändring av lagen i syfte att åt Kungl. Maj:t giva befogenhet att meddela föreskrifter till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart mot-

*Departements-
chefen.*

verka med förordnandet avsett ändamål, är jag ense med clearingnämnden därutinnan, att dylika åtgärder om möjligt böra förhindras, i den mån de äventyra förordnandets syfte och icke tillgodose ur andra synpunkter berättigade intressen.

Visserligen torde Kungl. Maj:t äga vissa möjligheter att utan särskilt bemyndigande vidtaga för ett sådant förhindrande erforderliga föranstaltningar, exempelvis genom meddelande av import- eller exportförbud för olika slag av varor. Med hänsyn till vikten av att ett jämlikt lagens bestämmelser meddelat förordnande skall kunna i full utsträckning genomföras samt till svårigheten att på förhand överblicka de skiftande möjligheterna till ett kringgående av ett sådant förordnande anser jag emellertid önskvärt, att Kungl. Maj:t erhåller ökade befogenheter i syfte att vid behov kunna förhindra dylika kringgåenden. Jag förordar därför, att den nuvarande lagens bestämmelser, såsom clearingnämnden föreslagit och mot vilket fullmäktige i riksbanken icke haft någon erinran, kompletteras med en bestämmelse därom att Kungl. Maj:t skall äga meddela föreskrifter till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med förordnandet avsett ändamål.

Jämväl i ett annat hänseende torde en ändring i den nu gällande lagen böra vidtagas. Enligt 1 § sista stycket äger Kungl. Maj:t att i förordnande som i paragrafen sägs föreskriva, att betalningen skall fullgöras i svenskt myntslag. Däremot möjliggör lagen icke med sin nuvarande avfattning, att Kungl. Maj:t i dylikt förordnande föreskriver, att betalningen skall fullgöras i visst främmande myntslag, om betalningen enligt lag eller avtal skolat erläggas i annat främmande myntslag. Riksbankschefen har framhållit hurusom vid redan förda förhandlingar rörande avslutande av clearingavtal den erfarenheten vunnits, att man å svensk sida kan nödgas acceptera ett clearingförfarande på annan basis än svenskt myntslag. Det vore ej otänkbart att det i ett blivande avtal rörande betalningsreglering kunde finnas lämpligt att så ordna förfaringsättet, att inbetalningarna till det svenska samlingskontot komme att ske i visst främmande myntslag. Sålunda torde det t. ex. vid ett clearingförfarande, baserat på pund sterling, möjligen bliva lämpligt att föreskriva inbetalning uteslutande i detta myntslag, varvid det finge ankomma på gäldenären att anskaffa de för inbetalning till clearingkontot erforderliga pundbeloppen. Riksbankschefen har därför föreslagit, att ifrågavarande stadgande ändrades så, att Kungl. Maj:t skulle äga föreskriva i vilket myntslag betalning skall fullgöras. Då jag finner den föreslagna ändringen önskvärd, förordar jag dess genomförande.

I anslutning till vad jag sålunda anfört har jag låtit omarbeta förut nämnda, inom handelsdepartementet upprättade lagförslag.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande lagförslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Nils Sehlberg.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 maj 1935.

Närvarande:

justitierådet APPELBERG,
regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GEIJER,
BAGGE.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 10 maj 1935, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av tillförordnade expeditionschefen Gösta Engzell.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 maj 1935.*

Närvarande:

**Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.**

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ekman, anmäler efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för justitie- och finansdepartementen lagrådets den 16 maj 1935 avgivna utlåtande över det den 10 maj 1935 till lagrådet remitterade förslaget till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m. samt hemställer, under framhållande att proposition i ärendet torde jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna avlämnas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. Tolstoy.

